

СЕКЦІЯ 9 ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

Г. А. Валенса, асп. КНУТШ, Київ.

annavalensa@ukr.net

ТІЛЕСНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА.

З огляду на виняткову значущість теми людської тілесності для більшості гуманітарних дисциплін, очевидна актуальність її дослідження у соціально-філософському контексті. Тілесна природа людського досвіду, як онтологічний ґрунт соціального буття людини, мало досліджена у сучасній соціальній філософії. Водночас, важливість даної теми впливає з таких потреб соціальної філософії, як необхідність адекватного категоріального представлення соціальних явищ, окреслення меж індивідуального та колективного у соціальному просторі, визначення місця і ролі особистості в соціумі, переосмислення поняття соціальної системи.

Для відповіді на питання «Яким чином і на яких засадах можна використовувати поняття тілесності в соціально-філософському контексті?» варто звернутись до антропологічної та феноменологічної експлікацій цього поняття.

Визначивши суттєві для соціальної сфери аспекти розгляду проблеми тілесності, варто дослідити основні напрямки соціально-філософської думки щодо явної або прихованої ролі людського тіла в них. Яку роль відіграє та яке значення має тілесність на суб'єктивному та інтерсуб'єктивному рівнях буття людини? Як пов'язані між собою ці рівні? Який статус надається тілесності людини у соціумі сьогодні, та який - має бути наданий у майбутньому? Чи варто переглядати уявлення про джерела соціального з точки зору виняткового значення тілесності? Яку роль відіграє тілесність людини у самому визначенні «соціального» як такого?

Ґрунтуючись на понятті афективності, як засадничої характеристики тілесності, можна виокремити основні підходи до вивчення соціального змісту поняття тілесності людини.

Такі явища як «неусвідомлене ототожнення Я і тіла», «усвідомлення ймовірної нетотожності Я і тіла», «Іншість у Самому – культурне і мовне формування тілесності», «Іншість моєї тілесності як серія природних приналежностей» вимагають глибоких досліджень в усіх галузях знання, де є важливим врахування структури людського досвіду. Теоретичні проблеми соціально-філософського дослідження, що відповідають кожному з означених напрямків, формулюються наступним чином.

1. Яку роль відіграє афект «неусвідомленого ототожнення Я і тіла» в особистому і соціальному просторі? Як впливає неусвідомлений характер тілесного буття людини на формування соціальних систем і відносин? Чи є важливим, і до якої міри є значущим, ступінь цієї неусвідомленості? Чи постає тема «ототожнення Я і тіла» як суттєва зокрема в проблемах прав людини та формуванні соціальних інститутів?
2. «Усвідомлення ймовірної нетотожності Я і тіла», що відкриває могутній пізнавальний та творчий потенціал людської істоти, вимагає ґрунтовного дослідження з точки зору співвідношення індивідуального і соціального в процесі пізнання. В чому полягає пізнавальний потенціал афекту «свободи від тіла»? Яка його роль і значення в соціумі?
3. Аналіз соціальної ролі людської тілесності та соціальних факторів формування людської тілесності. Складна система взаємовпливів інтимної сфери Свого та відкритого простору Інших має бути по-новому висвітлена крізь призму афективності як засадничої характеристики тілесності. Адже структура культурного та мовного формування тілесності людини, маючи афективний характер, являє собою онтологічну базу соціального як такого.
4. Дослідження системи неусвідомлених приналежностей, основою якої є людська тілесність, (такі як сімейна, родова, національна, приналежність до роду людського) може виявитися необхідним ґрунтом для перегляду засад соціальної філософії з точки зору структури людського досвіду.

Розгляд зазначених теоретичних проблем, на наш погляд, дає змогу широко і повноцінно висвітлити проблематику тілесності у соціально-філософському контексті. Відповіді на поставлені питання дозволять показати, що тілесність має розглядатися як предмет соціальної філософії, а також дасть можливість вказати межі використання цього поняття у соціально-філософських дослідженнях.